

<p>Tanítók Fekete István Egyesülete</p> <p>2023/24. tanév</p>	OLVASÁS - SZÖVEGÉRTÉS		
	Feladási határidő: 2024. január (péntek)		Postai cím: Harmatcsepp 8500 Pápa, Pf. 57.
	Forduló: III.	Évfolyam: 4.	Az iskola kódja: H-
	A versenyző neve:		
	Elérhető pontszám: 100	Elért pontszám:	Javította:

Kedves Versenyző! Köszöntelek a harmadik fordulóban.
Kérlek, tollal írd, figyelmesen dolgozz! Ne adj le hiányos feladatlapot!
Jó munkát kívánok!

Fésűs Éva: Cérna Misi

Cérna Misi, a szegény szabólegényke világgá indult. Üres tarisznya a vállán, lyukas bocskor a lábán, előtte a nagyvilág, háta mögött pedig Nyisszantó Kelemen szabóműhelye.

A tarisznya azért volt üres, mert Cérna Misi senkinek sem jelentette be, hogy világgá megy, bár ha bejelentette volna, akkor sem süttöttek volna neki útravalóul kakastejes kalácsot.

Hét faluban híres, nevezetes szabómester volt Nyisszantó Kelemen. Gazdag embereknek szabta a nadrágot, hetyke vitézeknek zsinórozta a mentét. Titokban udvari szabóságra pályázott.

Kevesen tudták, hogy a szép dolmányokon, drága mentéken mennyit dolgozott a legény, Cérna Misi. No de annál jobban tudta, s annál jobban félt a tulajdon inasa ügyességétől Nyisszantó Kelemen. Túlságosan eltanulta ez a legény a mesterséget! Mi lesz, ha felszabadul, és nagyobb hírnévre tesz szert, mint a gazdája? Nyisszantó mester belesárgult az irigységbe. Ettől kezdve mindenféle durva munkát végeztetett Misivel, hogy elnehezdedjenek az ujjai, és minél később szabadulhasson fel az inas sorból. Pedig Cérna Misi nagyon szeretett volna mester lenni, mesebeli hercegeknek csodálatos ruhákat remekelni.

Egyszer aztán merészet gondolt! Itt sohasem lesz belőle semmi, de a nagyvilágban talán szerencsét csinálhat. Útnak eredt hát egy hajnalon, s amint ment, mendegélt, füttyörészgetett, hogy ne hallja a tulajdon gyomra korgását. De ha kenyere nem is volt. Legalább vizet akart inni a patakból, hogy a szomját eloltsa. Amint a partra ért, egy fűzfához kötve hófehér paripát pillantott meg. Micsoda gyönyörű paripa volt az, gyerekek! Gyémánszikrákat szórt a patkója, és valahányszor dobbantott, három mérföldnyire minden almafáról lepottyant egy aranyalma.

– Ki lehet a gazdád? – nézett körül Misi, de csak egy kopott ruhás vadászt látott a patakparton búsan üldögelni.

– Miért búsulsz, vadász? – lépett oda hozzá. – Ha nekem ilyen lovam volna, egy percig se lógnám az orromat!

– Hagyd el, legényke – intett szomorúan az idegen. – Nem vagyok én vadász, királyfinak születtem, de semmi örömem sincs benne.

– Királyfi? Ilyen ruhában?

– Éppen ez a baj! Vadászni jöttem erre a vidékre. Vadat nem találtam, de megláttam Pipe-reváján Ruhateszi királykisasszonyt az ablakban. Szempillantás alatt beleszerettem, és belehalok, ha nem vehetem feleségül!

– Aztán miért ne vehetnéd? – csodálkozott Misi.

– Mert ebben a kopott vadászgúnyában pillantott meg engem. Kigúnyolt, kicsúfolt, három kosarat is utánam hajított. Ruhateszi királykisasszonynak olyan a szeme, mint a tündértavak tükre, olyan a mosolya, mint a májusi rózsanyílás, de mindene a cicoma, és csak a szép ruhás emberekkel áll szóba. Szegény öreg királyapja is hiába bánkódik miatta!

Igazat beszélt a királyfi. Pipereváralján még a kiskutyák is azt ugatták, hogy sohasem esznek ők lakodalmi csontot, mert Ruhateszi királylánynak egyik kérője sem elég szép ruhás. Cérna Misi szívből megsajnálta a királyfit, és mindjárt kieszelte, miképpen segíthetne rajta.

– Ki kell fognunk azon a hiú királylánynon! Adj nekem annyi selymet, bársonyt, aranysujtást, amennyit kérek, és műhelyt, ahol munkához láthatok. A királyfi semmit sem tagadott meg tőle, csak segítsen rajta a legényke. Héttornyú várának hétablakos szobájában hét nap, hét éjjel szabott, varrt Cérna Misi. Olyan káprázatosan szép ruha került ki a keze alól, hogy a nap megállt az égen, amikor meglátta. A királyfi is odavolt a gyönyörűségtől, és mindjárt fel akarta venni, de Cérna Misis elébe állt.

– Nem neked varrtam ezt, felséges királyfi!

– Nem-e? . . . Hát ugyan kire pazaroltad a sok selymet, bársonyt?

Misi kimutatott az ablakon át a mezőre:

– Arra a szalmafejű madárijesztőre, ott ni! Kérlek, hozasd be, hadd öltöztessenem fel, te pedig csak maradj a kopott vadászgúnyádban, és ülj le a patakparton, majd meglátod, mi lesz!

Csodálkozott a királyfi, de azért megtette, amit Misi kívánt. A legényke ráadta a ruhát a madárijesztőre. Még azon is jól állt, alig kellett egy kis szénát-szalmát beletömnie. Díszes süveget nyomott a fejébe, azután beleültette a királyfi legszebb hintájába, ő maga felült a bakra, és elkezdett körbekocsikázni Piperevár körül. Nem sok idő telt belé, a királykisasszony egyszer csak észrevette a káprázatos ragyogást az ablakból, és összecsapta a kezét:

– Ninini! Ez az a szépruhás, kire mindig vártam, nincs nála ékeőbb hetedhét határban!

Összefutott a palota apraja és nagyja. Minden ablakból a ragyogó öltözetű idegent bámulták. Ruhateszi királykisasszony kidobott egy rózsaszálat az ablakból.

– Hatalmas úr lehet, hogy ide se biccent! - súgták egymás fülébe az udvarhölgyek. A királylány azonban nem várt semmiféle biccentésre, szaladt az öreg királyhoz, hogy nyissák ki a palota kapuját, fúvassák meg az összes trombitát, öljenek csirkét, pulykát, mert ilyen szépruhás vendég még sohasem volt Pipereváralján! Mindenki díszbe vágta magát, ég a kutyákra is fodros nyakravalót adtak. Örült a király, hogy végre valaki tetszik a lányának! Kiüzent hát, hogy fáradjon beljebb az idegen, ne csak a várat kerülgesse, hiszen szívesen látják.

– Hétköz királya kegyesen elfogadja a meghívást! – adta meg a választ Cérna Misi, azután nagy harsona és trombitaszó mellett kiemelte madárijesztőt a hintóból, és betámogatta a palotába. Tudjátok, úgy történt a dolog, hogy a nagy hódolattól mindenki hétrét görnyedt előttük, és orrával a padlót érintette, ezért nem vették észre, hogy a nevezetes vendégnek szalmából van a feje. Az öreg király meg erősen rövidlátó volt, és amikor eléje léptek, éppen a pápaszemét keresgélte. Mielőtt azonban megtalálta volna, a királykisasszony rátekintett a madárijesztőre, és akkorát sikoltott, hogy még a rézmozsár is megrepedt a konyhában. Addigra az öreg király is feltette a pápaszemét, és csak úgy göcögött a nevetéstől, amikor a díszes madárijesztőt meglátta.

–No, fiam – mondta Cérna Misinek –, te alaposan megleckéztetted a lányomat. De hát nem félsz-e, hogy fejedet vétetem ezért a tréfáért?

– Nem én, uram, királyom – felelte Misi bátran –, csak várja ki felséged nyugodtan a végét!

A vége pedig az lett, hogy Ruhateszi királykisasszony egészen a patakapartig futott. Ott elbújt fűzfák alatt, és sírt, rítt keservesen. Egy kismadár ült az egyik ágon, annak zokogta el hangosan a bánatát:

– Ó, milyen csúful jártam! Ó, milyen ostoba voltam! Mennyi derék vitézt elkergettem, mert csak a ruhájukat néztem! Nem is vesz már engem senki feleségül.

Erre aztán előlépett a fák közül a vadászruhás királyfi:

– Dehogyanem, szép királykisasszony!

– Ó, te? – csodálkozott a kis Ruhateszi. – Hiszen téged is kicsúfoltalak, ország-világ előtt kinevettelek!

– Talán igaz se volt! – mosolygott a királyfi. – Hiszen egészen megváltoztál! Nekem így nagyon tetszel!

– Igazán? – szípigott a királylány. – Akkor nem is leszek soha többé olyan, mint voltam.

Három nap múlva lakodalom volt Pipereváralján. De a királyfi akkor már azt a szép ruhát viselte, amit Cérna Misi remekelt, a madárijesztőt pedig kitették a kertbe, hogy elriassza a verebeket. Cérna Misis is nagy kanállal evett azon a szép napon, utána meg udvari szabó lett belőle. Olyan ruhákat remekelt, hogy hét országból csodájára jártak.

Amikor Nyisszantó Kelemen megtudta a dolgot, menten megsárgult az irigységtől, de nem sajnálta senki.

1. Húzd alá a történetben a szereplőket! 6/
2. Válaszolj a kérdésekre egy-egy rövid mondattal! 10/

Ki a történet főszereplője? _____

Milyen helyszíneken játszódik a történet? _____

_____

Mire vágyott legjobban a szabómester? _____

_____

Miről álmodozott a szabólegény? _____

_____

Kinek teljesült a vágya? _____

3. Milyen tulajdonságok jellemzik a szereplőket? Csoportosítsd a szavakat a betűk alapján! 15/

A. bátor   D. elkeseredett   G. gúnyos   J. megbocsájtó   M. szép
B. bűnbánó   E. furfangos   H. hiú   K. ravasz   N. szomorú
C. csúfolódós   F. gonosz   I. irigy   L. segítőkész   O. szorgalmas

Cérna Misi	királyfi	királykisasszony	Nyisszantó Kelemen

4. Egy tanuló a királykisasszonyt így jellemezte: „A királykisasszony szeme kék, szépen mosolyog, szeret csinosan öltözködni, mindene a díszes ruha.”

Keresd meg a szövegben a királyfi megfogalmazását, és keretezd be! 2/

5. Egy barátja lerajzolta Misit, ahogy vándorol. De mintha ez nem is ő lenne. Keresd meg a szöveg leírása alapján, és írd le a hibákat! 5/

---

6. A mesében három szereplőnek beszédes a neve. Írd le az ő nevüket, majd röviden magyarázd meg, miért beszédesek ezek a nevek! 8/

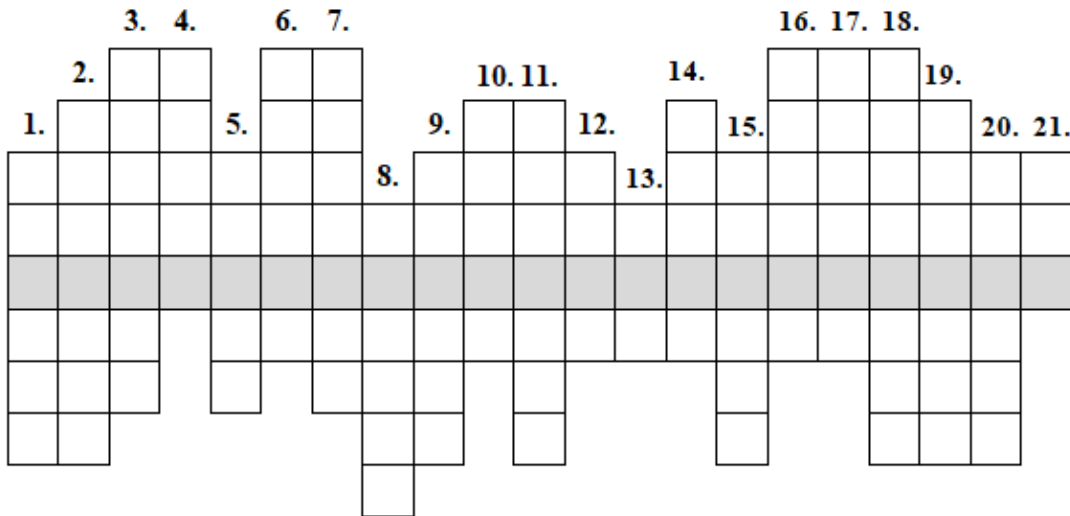

A szabóműhelyben Misin kívül még ketten dolgoztak. Adj nekik a szabó mesterséghez illő beszédes nevet!

---

7. Fejtsd meg a rejtvényt! A megfejtés egy közmondás! 21/

Meghatározások:

1. Ezt viselték a hetyke vitézek.	11. Megszólalt a királyi várban.
2. A madáríjesztő fejébe nyomta.	12. A madáríjesztő lakhelye.
3. A szabómester neve.	13. A királykisasszonyra jellemző.
4. Ilyen munkát végeztetett Misivel a mester.	14. Ezen át látta meg a királyfi a lányt.
5. Éhes ember gyomra teszi.	15. Konyhai eszköz.
6. Így járt a királykisasszony.	16. Ez akart lenni Céma Misi.
7. Ez történik, ha nem veheti feleségül.	17. Cifra, feltűnően pompázó öltözködés.
8. Búsan ült a patakparton.	18. Ezt a hangszert is megszólaltatták.
9. Vitézekre mondják.	19. A paripa színe.
10. A szabómester látta, hogy inasa....	20. Ló másképpen.
	21. Ennyi tomya volt a királyfi várának.

8. Írd le a megfejtésül kapott közmondást! Magyarázd meg a jelentését!

6/

Melyik két szólásra gondoltam?

„...három kosarat is utánam hajított.” _____

Nem szívesen látott vendéget kitessekel. _____

II. rész

A szabómesterség

Ma, ha új ruhát akarsz venni, a boltban megveszed.

Régen a ruhaféléket mesteremberek készítették a szabóműhelyekben.

A XV. században ez a mesterség több ágra oszlott, a szabók bizonyos fajta ruhák készítésére szakosodtak. Más mester készítette a férfi, és

más a női ruhát. Voltak foltozószabók, köpönyegszabók, nadrágszabók, szűrszabók¹, rékli-szabók.² Nemzeti sajátosság szerint volt magyar szabó³, aki vékonyabb szövetekből varrt hagyományos, népi-nemzeti igényeknek megfelelő szabású darabokat, vagy nyugatias, városi, polgári szabásúakat (pl. pantallót), ez volt a német szabó.

Rendelésre, mértékvétel után, hozott anyagból⁴ dolgozó mestert váltó (műves) szabónak, aki kész ruhákat árult a vásárokon, azt vásári (vásárműves) szabónak (később konfekciós) hívták.

A korábbi kézi varrás után a XIX. század legvége óta a konfekciós szabó a legtöbb varrást géppel készíti, így olcsóbb tömegárut képes előállítani.

Az úri szabó⁵ ugyanakkor a XX. század közepéig is majdnem minden varrást kézzel végzett a finomabb, drágább ruhadarabokon. Az úri szabó munkája ma egyre inkább luxusszolgáltatásnak számít.

¹Vastagszabónak is nevezték, mert vastag posztóból készítette a ruhaféléket.

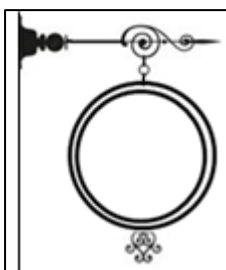
²Könnyű, bő szabású, szűk nyakú női blúzokat készített.

³Vékonszabó elnevezést is használták azokra a magyar szabókra, akik előkelőbbeknek, finomabb kelmékből készítettek ruhákat.

⁴Az így elkészített ruhát „mondvacsinált” ruhának is hívták, mert a megrendelő megmondta, milyet kér.

⁵A XIX. század vége óta nagyjából az „úri szabó” felel meg a német szabó szakágnak.

1.

Régen a műhely elé (a ház falára) cégért helyeztek el, hogy az emberek lássák, milyen mester dolgozik ott.

Tervezz szabó cégért, rajzold be a kör középebe!

2/

2. Karikázd be az igaz válasz betűjelét!

3/

Mikor alakult ki a szabómesterség?

- a) A szabómesterség a XV. században alakult ki.
- b) A szabómesterség a XV. század előtt már ismert volt.

Miért szakosodtak a szabó mesterek?

- a) A kereslet növekedése miatt számuk megnőtt, kevesebb fajta terméket magasabb színvonalon tudtak elkészíteni.
- b) Vidékenként csak egyfajta ruhát rendeltek tőlük, így kénytelenek voltak azt készíteni.

A konfekciós szabó miért tudott több és olcsóbb terméket előállítani?

- a) A gépi varrás alkalmazásával kevesebb idő kellett egy-egy ruhadarab elkészítéséhez.
- b) Minden varrást géppel készített.

3. Húzd át azokat a ruhaneműket ábrázoló képeket, amelyeket nem szabók-varrók készítenek!

18/

4. Kösd össze az összetartozókat!

4/

Véleményét, elvét jellemtelenül,
önző érdeke szerint változtatja.

Egyedi rendelésre készült,
nem készen vett dolog

Alaptalan, mesterkél,
kitalált jellemző, ürügy,

Kétszínű, számító
emberre mondjuk.

mondvacsinált

köponyegforgató